

Міністерство освіти і науки України
 Харківський національний університет радіоелектроніки

Кафедра Охорони праці
 (назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Перший проректор

 (ім'я, ініціали, прізвище)
 " " " * 20 * " р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Організація управління умовами праці

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти бакалаврський

(бакалаврський, магістерський, освітньо-науковий)

спеціальність усі спеціальності університету

(код і повна назва спеціальності)

освітньо-_____ програма _____

(професійна або наукова)

(повна назва програми)

факультет КН, КІУ, ІТМ, АКТ, ІК, ІРТЗІ, ЕЛБІ, ЦЗФН

(назва факультету, відділення, центру)

Харків – 2021 р.

Робоча програма з Організація управління умовами праці для студентів
(назва навчальної дисципліни)
 галузі знань _____,
(шифр і назва галузі знань)
 спеціальності усі спеціальності університету.
(шифр і назва спеціальності)

Розробник(и): Стиценко Тетяна Євгенівна, зав.каф. ОП, к.т.н., доцент
Пронюк Ганна Валеріївна, доцент каф. ОП, к.т.н., доцент
(ініціали та прізвище авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри _____ ОП
 Протокол від " 8 " лютого 2021р. № 9

Зав. кафедрою _____ Т.Є. Стиценко
(підпис) (ініціали, прізвище)

Робочу програму схвалено на засіданні НМР ХНУРЕ Секція №1

Протокол від " 24 " лютого 2021р. № 4

Узгоджено:

Начальник відділу НМВ		проф. Мілютченко І.О.
Декан факультету АКТ		проф. Филипенко О.І.
Декан факультету КН		проф. Єрохін А.Л.
Декан факультету КІУ		доц. Ляшенко О.С.
Декан факультету ІТМ		проф. Дорошенко В.О.
Декан факультету ІРТЗІ		проф. Сакало С.М.
Декан факультету ЕЛБІ		проф. Васянович А.В.
Декан факультету ІК		доц. Снігуров А.В.
Директор ННЦЗФН		доц. Фролов А.В.

©Пронюк Г.В,
 Стиценко Т.Є., 2021 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни*	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС <u> 3 </u>	Вибіркова	
Модулів <u> 2 </u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів <u> 2 </u>	3 -й	3 -й
Індивідуальних завдань: РГЗ та КР _____ курс. робота (проект) _____	Семестр	
Загальна кількість годин <u> 90 </u>	5-6 -й	5-6 -й
	Кількість годин	
	90	90
	Навчальні заняття: 1) лекції, год	
Мова навчання <u> українська </u>	18	4
	2) практичні, год	
	12	8
	3) лабораторні, год	
	-	-
	4) консультації, год	
	6	-
	Самостійна робота, год	
	54	78
	в тому числі: 1) РГЗ та КР., год.	
	-	-
	2) курсова робота(проект), год	
	-	-
Вид контролю: <u> залік </u>		

2 МЕТА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ З ЇЇ ВИВЧЕННЯ

2.1 Мета вивчення дисципліни

Мета дисципліни полягає у формуванні у студентів умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління умовами праці на робочих місцях та поліпшення праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду у напрямку професійної безпеки, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

2.2 Результати навчання

Завдання вивчення дисципліни передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників через ефективне управління умовами праці на виробництві, а також в засвоєнні матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв безпеки праці. Студенти мають знати існуючі системи управління охороною праці, оптимальні умови і режими професійної діяльності, які базуються на сучасних технологічних та наукових досягненнях в галузі охорони праці; а також основи фізіології та психології робітників, що забезпечують безпечну поведінку на робочих місцях.

Засвоївши програму навчальної дисципліни «Організація управління умовами праці», бакалаври мають бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог охорони праці та володіти такими основними професійними компетенціями з управління умовами праці:

у науково-дослідній діяльності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу даних щодо умов праці на виробництві, методів і засобів організації їх безпеки;
- здатність зберігати та примножувати наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння закономірностей розвитку безпеки праці, її місця у розвитку суспільства, техніки і технологій;
- здатність оволодівати та застосовувати знання щодо управління умовами праці на робочих місцях та виробничих об'єктах.

у технологічній діяльності:

- розуміти і враховувати вимоги охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та існуючих державних і закордонних стандартів під час формування технічних рішень;
- знати сучасні системи управління охороною праці та особливості їх застосування при управлінні умовами праці;
- використовувати базові технології та принципи організації безпечної роботи в комп'ютерних мережах;
- здатність застосовувати принципи та заходи ергономічної організації безпечних робочих місць;

- знати профілактичні заходи щодо збереження здоров'я та підвищення працездатності робітників.

у проектній діяльності:

- здатність оцінювати та враховувати соціальні, технологічні та екологічні фактори на всіх етапах управління умовами праці при використанні інфокомунікаційних та інших технологічних систем;

- здатність аналізувати об'єкт проектування або функціонування щодо виробничих факторів, які можуть спричинити професійні захворювання та нещасні випадки, та методів й засобів їх усунення;

- аргументувати вибір технічних засобів для створення безпечних умов праці на основі аналізу виробничих систем та технологій, їх властивостей, технічних характеристик;

- розробка і впровадження безпечних технологій, вибір оптимальних умов і режимів праці на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.

2.3 Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни базується на знаннях дисциплін: «Фізика», «Вища математика», «Економіка», здобутих при навчанні у школі, коледжі, технікуму та перших курсах університету

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Основні елементи систем управління умовами праці з урахуванням особливостей виробничої діяльності.

Змістовий модуль 2.

Тема 2. Забезпечення безпеки виробничих процесів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пр.	лаб.	с.р.	конс.		лк	пр.	лаб.	с.р.	к.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Основні положення систем управління умовами праці. 1.1. Мета та завдання дисципліни. 1.2. Вимоги міжнародних стандартів до управління безпекою праці. 1.3. Сучасні підходи до управління умовами праці. 1.4. Система управління охороною праці на підприємстві. 1.5. Державне управління охороною праці. 1.6. Порядок розроблення системи управління умовами праці з урахуванням вимог OHSAS.	41	8	6		25	2	46	2	4		40	
Написання АКР	2				2							
Разом за змістовим модулем 1	43	8	6		27	2	46	2	4		40	
Змістовий модуль 2.												
Тема 2. Організація забезпечення оптимальних умов праці. 2.1. Критерії оцінки умов праці на виробництві. 2.2. Сучасні методи та підходи до аналізу умов праці на робочих місцях. 2.3. Виробничі фактори, які можуть спричинити професійні захворювання та методи й засоби їх усунення. 2.4. Забезпечення промислової безпеки та виробничої санітарії у виробничому приміщенні. 2.5. Сучасні ергономічні вимоги до робочих місць.	45	10	6		25	4	44	2	4		38	
Написання АКР	2				2							
Разом за змістовим модулем 2	47	10	6		27	4	44	2	4		38	
Усього годин	90	18	12		54	6	90	4	8		78	

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Оцінка ефективності системи управління умовами праці (згідно циклу Демінга) на підприємстві	2	2
2	Визначення коефіцієнта умов праці та його корегування	2	2
3	Вирішення питань промислової безпеки у приміщенні	4	2
4	Оптимізація умов праці на робочих місцях	4	2
	Загальна кількість	12	8

6 САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Обсяг, год	
		денна форма	заочна форма
1	Підготовка до практичних занять	12	8
2	Підготовка контрольної роботи	4	34
3	Вивчення теоретичного матеріалу згідно програми	38	36
Разом:	Загальна кількість	54	78

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Вивчення дисципліни «Організація управління умовами праці» здійснюється традиційними методами із застосуванням сучасних методико-педагогічних технологій.

Теоретичні знання, що викладаються під час лекцій, використовуються на практичних заняттях.

8 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

8.1 Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

	Вид заняття/контрольний захід												Залік
	ЗМ №1				ЗМ №2								
	ПЗ 1	ПЗ 2	АКР1	КТ1	ПЗ 3	ПЗ 4	КТ2	ПЗ 5	ПЗ 6	АКР2	КТ3		
Мін./макс. рейт. оцінк.	5-8	5-8	15-26	25-42	5-8	5-8	10-16	5-8	5-8	15-26	25-42	60-100	

8.2 Якісні критерії оцінювання

Контроль знань, які здобувають студенти внаслідок проведення усіх форм навчання, здійснюється шляхом написання контрольної роботи та перевірки виконання практичних занять по завершенні вивчення певного змістового модулю.

Як форма підсумкового контролю для дисципліни використовується залік.

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- основні поняття, терміни та визначення з дисципліни;
- фактори, які можуть спричинити професійні захворювання при роботі в певних умовах;
- заходи і засоби поліпшення умов праці;
- шляхи зниження напруженості та тяжкості трудового процесу в галузі;
- структуру системи управління умовами праці;
- принципи та заходи ергономічної організації безпечних умов праці на виробництві;
- оптимальні умови і режими праці на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі безпеки праці.

Необхідний обсяг умінь:

- вибирати принципи, методи та засоби забезпечення безпечних та нешкідливих умов праці на виробництві;
- оцінювати середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу;
- організовувати моніторинг потенційно небезпечних ситуацій та обґрунтовувати головні підходи та засоби збереження життя й здоров'я;
- організовувати робочі місця відповідно до ергономічних вимог, обирати оптимальні режими роботи, що забезпечують високу працездатність працівників та відсутність напруженості праці.

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

– **Задовільно, D, E (60-74).** Оцінку «задовільно» заслуговує студент, який виявив мінімум знання основного змісту матеріалу з дисципліни в об'ємі, необхідному для подальшого навчання й майбутньої роботи за напрямом (спеціальністю), який впорався з виконанням усіх практичних занять і контрольних робіт, що передбачені програмою, але у результатах практичних занять і контрольної роботи, а також відповідях на запитання є похибки.

– **Добре, C (75-89).** Оцінку «добре» заслуговує студент, який виконав усі завдання, виконав контрольну роботу, який виявив повне знання програмного матеріалу, вірно розкрив суть проблем, але у змісті відповіді є незначні помилки, або недостатньо обґрунтовано надані відповіді на запропоновані запитання з лекційного матеріалу, з матеріалу практичних занять та матеріалу з самостійної роботи.

– **Відмінно, A, B (90-100).** Оцінку «відмінно» заслуговує студент, який виявив всебічні чіткі, систематичні та глибокі знання теоретичного та практичного навчального матеріалу з дисципліни, вірно розкрив суть і достатньо

обґрунтував своє ставлення до запропонованих питань, виявив вміння вільно виконувати практичні завдання, що передбачені програмою, а також безпомилково виконав усі завдання, вміє аналізувати і систематизувати інформацію.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка з дисципліни	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	екзамен	залік	
96-100	5 (відмінно)	Зараховано	A
90-95	5 (відмінно)		B
75-89	4 (добре)		C
66-74	3 (задовільно)		D
60-65	3 (задовільно)		E
35-59	2 (незадовільно)	Не зараховано	FX
1-34			F

9 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

9.1 Базова література

1. Гогіташвілі Г.Г., Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами / Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.Т., Лапін В. М. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
2. Зеркалов Д.В., Безопасность труда. Хрестоматия. – К.: Основа, 2009. – 602 с.
3. Моніторинг умов праці / В.І. Голінько, С.І. Чеберячко, М.В. Шибка, О.О. Яворська. – 2-ге вид. – Д.: М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т, 2014. – 230 с.
4. Охрана труда. Сборник задач / Дзюндзюк Б.В., Иванов В.Г. [и др.] – Харьков: ХНУРЭ, 2006. – 244 с.
5. Основи охорони праці / Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. [та ін.] – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Основа, 2006. – 444 с.

9.2 Допоміжна література

1. Безпека життєдіяльності / Стиценко Т.Є., Сердюк Н.М., Пронюк Г.В., Хондак І.І. // Навч. посібник. – Харків: ХНУРЕ, 2018. – 336 с.
2. Практикум з охорони праці / Жидецький В. Ц., Джигирей В. С. [та ін.] – Львів: Афіша, 2000. – 352 с.
3. Основы инженерной психологии /Под ред. Б.Ф.Ломова – М.: Высш. шк., 1977. – 335 с.
4. Крушельницька Я.В., Фізіологія і психологія праці. – К.: КНЕУ, 2000. – 232 с.

5. Гігієна праці / І.І. Кундієв, О.П. Яворовський, І.М. Шевченко [та ін.]; за ред. І.І. Кундієва, О.П. Яворовського. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 904 с.
6. Організація наглядової діяльності в галузі охорони праці /Ткачук К.Н., Филипчук А.С., Зеркалов Д.В., Полукаров О.І., Полукаров Ю.О., Кружилко О.Є. – К.: НТУУ«КПІ», 2014. – 261с.
7. Лазарев С.В., Психология безопасности профессиональной деятельности. – М.; Наука, 2007. – 216 с.
8. Мерви Муртонен, Оценка рисков на рабочем месте: Пер. с фин. изд., подготовленного VTT, Тампере, Финляндия / Научная редакция – проф. Г.З. Файнбург. – М.: Субрегиональное бюро Международной организации труда для стран Восточной Европы и Центральной Азии, 2007. – 47 с.
9. Методичні рекомендації для проведення атестації робочих місць за умовами праці. Затверджено міністром праці України 1.09.1992 р, постанова № 41.
10. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.
11. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи) /За заг. ред. к.т.н., доц. І.П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2010. – 648 с.
12. Основи охорони праці / Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. [та ін.] – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Основа, 2006. – 444 с.
13. ДСанПіН 3.3.2.007-98. Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин.
14. ДСН 3.3.6.037-99. Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку. – К., 2000. – 29 с.
15. ДБН В.2.5-28-2018 «Природне і штучне освітлення».
16. ДСанПіН 3.3.6.096-2002 «Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів».
17. НПАОП 0.00-7.15-18 «Вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями»..
18. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».
19. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 – «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.
20. Міжнародний стандарт ISO 45001:2018 «Системи менеджменту охорони здоров'я і безпеки праці».
21. ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013 «Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику».

9.3 Методичні вказівки до різних видів занять

1. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Організація керування умовами праці» для студентів бакалаврського рівня підготовки усіх

спеціальностей [Електронний ресурс] / упоряд.: Г. В. Пронюк. – Харків, 2016. – 30 с.

2. Комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни "Організація керування умовами праці" підготовки освітнього рівня бакалавр усіх спеціальностей та усіх напрямів університету [Електронний ресурс] / ХНУРЕ; розроб.: Т. Є. Стиценко, Г. В. Пронюк, Н. М. Сердюк. – Харків, 2017. – 108 с.

3. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни "Організація керування умовами праці" для студентів усіх спеціальностей заочної форми навчання / упоряд.: Г. В. Пронюк, Т. Є. Стиценко ; М-во освіти і науки України, ХНУРЕ. – Харків : ХНУРЕ, 2017. – 36 с.